

11. september 2001 fra en rettsodontologisk synsvinkel

Katastrofen som følge av terroristangrepene på World Trade Center i New York gav opphav til mange refleksjoner, også fra en rettsodontologisk synsvinkel. Lawrence A. Dobrin er nestleder for rettsodontologisk avdeling ved den rettsmedisinske avdelingen (Chief Medical Examiner) i New York City. I foredraget sitt beskrev han hvordan han opplevde denne høyst spesielle dagen og tiden etter.



Lawrence A. Dobrin (t.v.) er rettsodontolog tilknyttet «Chief Medical Examiner» i New York City. Han har arbeidet med odontologisk identifikasjon av ofre fra 11. september-katastrofen. Tore Solheim (t.h.) er kollega av Dobrin og sentral innen norsk rettsodontologi.

De første meldingene gikk ut på at et fly hadde styrtet i et av tårnene ved World Trade Center. Kanskje et småfly, hadde Dobrin tenkt. Så hørte han at det var snakk om et stort passasjerfly, men trodde fremdeles at det var en ulykke. Men da ytterligere et fly traff det andre tårnet, ble den uhyggelige sannheten åpenbar: en terrorhandling.

En stor og langvarig katastrofe

Størrelsen på hendelsen var enorm. Etter at tårnene raste sammen, var det gigantiske hauger med skrap og forvridde

stålbjelker, slik vi har sett det i reportasjer. Der inne lå det mennesker, de fleste meget sterkt ødelagt. Det var store skader på nabobygninger, det var støv, papir og gjenstander overalt, og kommunikasjonen sviktet.

Dobrin definerte en katastrofe som en hendelse som involverer ett offer mer enn hjelpesystemet kan håndtere. Ved 11. september-katastrofen fryktet man selvsagt massive dødstall. Man måtte skaffe til veie utstyr og rekvisita, slik som røntgenutstyr, undersøkelsesbord, telefoner og datamaskiner. Etter hvert ble utfordringen at arbeidet trakk ut i tid og at det gikk i rykk og napp. Det kunne gå timer uten at det ble brakt inn ofre, for så å få 20-talls når man for eksempel hadde avdekket et trappehus. Derfor måtte man sette opp kjølevogner, skaffe soveplasser og mat til staben, og det måtte være vakthold.

Odontologisk identifikasjon viktig

Det var totalt 2 749 savnede hvorav 1 569 (59 %) er identifisert. Det ble registrert nesten 20 000 kroppsdeler, og identifikasjonsarbeidet er ennå ikke avsluttet. DNA-analyse var den viktigste metoden, etterfulgt av odontologisk identifikasjon. Fingeravtrykk var også viktige, fordi det er vanlig å ha registrert fingeravtrykk i USA. Tannimplantater var nå ganske vanlige å finne og utgjorde også et identifikasjonselement. Kosmetisk tannbehandling var sjelden godt dokumentert, og kunne representere et problem fordi det var vanskelig å skille det naturlige fra det kunstige. Det var dessuten tidkrevende å skaffe til veie journaler og – ikke uventet – å lese hva som sto der.

... og fem uker senere

Flight 587 styrtet i Belle Harbor like utenfor New York bare fem uker etter «Twin Towers». Terrorfrykten var åpenbar og forståelig, derfor forlangte myndighetene full identifikasjon av ofrene,

265 i tallet. Det ble krevd at underkjevene skulle tas ut, et stort arbeid i seg selv. Identifikasjonsgruppen brukte samme oppsett som de hadde etablert, slik at arbeidet ble gjort på to uker.

Det personlige aspektet

Er identifikasjonsfolk følelseskalde? Selvsagt ikke. Men Dobrin prøvde å frikople seg fra de personlige aspektene under arbeidet. Det kunne være vanskelig når han plutselig sto foran en plakert med bilde av en person som de pårørende ønsket å få vite noe om.

Norske forhold

Professor Tore Solheim beskrev det norske systemet ved identifikasjonsarbeid. Det er formelle ulikheter sammenlignet med USA, blant annet finnes det en ID-gruppe i Norge. Denne er også ansvarlig for politiets tekniske etterforskning. Det er fem rettsodontologer tilnyttet gruppen. I Norge finnes det kanskje 25 personer i tillegg, med noe erfaring innen feltet. Politimesteren er hovedansvarlig for arbeidet, og Interpol har en betydelig rolle. I Norge kan i prinsippet enhver tannlege bli anmodet om å delta i identifikasjonsarbeid. Kunne vi takle noe slikt som 11. september-katastrofen? Tja, vi måtte i så fall trekke på nordisk samarbeid og utenlandske eksperter. Vi får håpe vi slipper.

Tekst og foto: Nils Roar Gjerdet